

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2023. gada 17. janvārī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Jānis Neimanis, tiesneši Artūrs Kučs un Anita Rodiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 230/2022),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Latvijas Sodu izpildes kodeksa 13.¹ pantu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. un 96. pantam, Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 6. pantam, tās Septītā protokola 2., 3., 4. un 8. pantam, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7., 47. un 48. pantam.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka notiesāto ievietošanu konkrētajā brīvības atņemšanas iestādē nosaka Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieks, ievērojot medicīnas, drošības un noziedzības novēršanas kritērijus. Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieka lēmums par notiesātā ievietošanu brīvības atņemšanas iestādē nav apstrīdams un pārsūdzams.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 6. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei, kā arī Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts noteic, ka persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikvienu persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā pamatot, ka ir aizskartas Satversmē ietvertās pamattiesības.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja tieši apstrīdētā norma, nevis tās piemērošanas rezultāts aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs, izciešot brīvības atņemšanas sodu, ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes lēmumu pārvietots no [..] cietuma uz [..] cietumu.

Pieteikuma iesniedzējs, tam nepiekrītot, ir vērsies administratīvajā tiesā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru viņš turpmākai soda izciešanai tiktu pārvietots uz [..] cietumu. Gan pirmās instances, gan apelācijas instances tiesa pieteikumu noraidīja. Senāts atcēla Administratīvās apgabaltiesas spriedumu un nosūtīja lietu jaunai izskatīšanai.

Pieteikumā vispārīgi norādīts uz lietas faktiskajiem apstākļiem, tiesību normām, kā arī atziņām no Senāta nolēmuma Pieteikuma iesniedzēja administratīvajā lietā. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs savu pamattiesību aizskārumu saista ar to, ka viņš pārvietots no [..] cietuma uz [..] cietumu. Šādi iebildumi pēc būtības vērsti uz Ieslodzījuma vietu pārvaldes un tiesas veiktās apstrīdētās normas piemērošanas pārvērtēšanu. Tomēr tie nevar būt par pamatu lietas ierosināšanai, jo Satversmes tiesa nepārvērtē tiesību normu piemērošanas un interpretācijas jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*).

Tādējādi no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka tieši apstrīdētā norma, nevis tās piemērošana konkrētajā situācijā, rada Pieteikuma iesniedzējam pamattiesību aizskārumu.

Turklāt jāņem vērā, ka starptautiskajos cilvēktiesību līgumos un Satversmē ietvertās pamattiesības Latvijas tiesību sistēmā veido vienotu veselumu. Tādējādi, ja pieteikumā ir ietverts prasījums izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi, pieteikuma iesniedzējam jāpamato arī tas, kādēļ apstrīdētās normas atbilstība starptautisko tiesību normai būtu vērtējama atsevišķi no Satversmes normas. Proti, jāpamato, ka starptautisko tiesību norma paredz plašāku, no Satversmes atšķirīgu, pamattiesību aizsardzības apjomu (*sal. sk., piemēram, Satversmes tiesas 2019. gada 7. novembra sprieduma lietā Nr. 2018-25-01 17. punktu un 2019. gada 5. decembra sprieduma lietā Nr. 2019-01-01 16.3.1. punktu*). Pieteikumā šāds pamatojums nav ietverts.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

7. Papildus kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzēja uzmanību uz to, ka personas pieteikumam (konstitucionālajai sūdzībai) jāatbilst arī citām Satversmes tiesas likuma, tostarp konstitucionālajai sūdzībai šā likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona ir tiesīga iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Satversmes tiesa ir atzinusi: pieteikuma iesniedzējam ir jāievēro subsidiaritātes princips, kura mērķis ir nodrošināt, lai tiesa, izskatot lietu pēc būtības, visupirms izmantotu tās rīcībā esošās juridiskās metodes Satversmei atbilstoša rezultāta sasniegšanai. Atbilstoši šim principam personai pirms vēršanās Satversmes tiesā nepieciešams izsmelt reālās un efektīvās iespējas aizstāvēt savas aizskartās pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 7. oktobra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2018-19-03 15.1. punktu*).

Ieslodzītās personas pārvietošana vai atteikums viņu pārvietot, var būtiski skart šīs personas cilvēktiesības un tādēļ viņai ir tiesības vērsties administratīvajā tiesā, lūdzot pārbaudīt konkrētā lēmuma tiesiskumu. Pieteikuma iesniedzējam pirms vēršanās Satversmes tiesā par Sodu izpildes kodeksa 13.¹ panta satversmības izvērtējumu, ir iespējas aizstāvēt savas pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (*sal. sk. Satversmes tiesas 4. kolēģijas 2022. gada 19. oktobra lēmuma par atteikšanos ierosināt lietu 7.2. punktu*).

Pēc Pieteikuma iesniedzēja pieteikuma administratīvajā tiesā ierosināta lieta Nr. A420272721, kurā tiek vērtēts viņa pārvietošanas uz [..] cietumu tiesiskums. Šīs lietas izskatīšana vēl nav pabeigta. Tā šobrīd atrodas Administratīvajā apgabaltiesā, kur ir nozīmēta lietas izskatīšana rakstveida procesā. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs šobrīd nav izmantojis viņam pieejamās iespējas aizstāvēt savas aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 230/2022).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Jānis Neimanis